

Maalt med den Maalestok falder saadanne Smaafolk som Goethe, Shakespeare saamænd ogsaa; de har Udtryk, som godt kan være farlige for den opvoksende Ungdom, og Udtrykkene kan forefindes i saadanne Former hos disse Forfattere, at de kan øve en Virkning, som maaske ikke er heldig. Men det kan heller ikke nytte at ville have, at den opvoksende Ungdom skal lægges i Kasser, forede med Bomuld, og at ville have den gennem Livet paa den Maade. Saadan er Verden nu en Gang ikke, man maa vænne sig til at taale baade ondt og godt i denne Verden. Det er en mere sammensat Sag, tror jeg, end adskillige Medlemmer tænker, at bedømme en Forfatters Hensigt og hans Udtalelsers Virkning. Jeg skal belyse det med et Eksempel. Det er somme Tider, Eksempler kan være gode; om dette er det, tør jeg ikke sige for sikkert, men jeg vil tro det. Jeg har hørt Talere, som ganske sikkert mente deres Tilhørere og den Ungdom, der var deriblandt, det paa den allerbedste Maade, bruge Udtryk om Menneskenes seksuelle Liv, som jeg vilde undse mig ved at bruge her for dette undselige Ting, og som jeg overhovedet paa ingen Maade selv nogen Sinde vilde benytte. Jeg tvivler ikke om, at de paagældende har haft den bedste Hensigt af Verden, de har brugt disse Udtryk for at bekæmpe dem; men det kan godt hælde, at de stærke Udtryk har haft en modsat Virkning paa Tilhørerne, og at Talerne i Stedet for at bekæmpe de Følelser, de var Modstandere af, har vakt Lidenskaber til Live hos Tilhørerne uden at ane det. Og der er Folk, som har Statsanerkendelse, der har brugt saadanne Udtryk og brugt dem indenfor Kirkens Mure og i Forsamlingshuse, hvor man meget vilde frabede sig, at man gjorde den danske Ungdom nogen som helst Skade. Nu kan det jo se lidt anderledes ud med det trykte Ord, men det, det til syvende og sidst kommer an paa, er den Virkning, saadanne Udtalelser kan have paa de paagældende Mennesker; og her kan Meningerne være saare forskellige om de enkelte Udtryk, og det kan godt hælde, at det, som den ene finder sansepirrende, vil paa en anden øve en ganske frastøtende Virkning. Den samme Ytring kan overfor forskellige Læsere have en overordentlig forskellig Virkning; det er mere sammensat end som saa, og derfor mener jeg, man skal være lidt forsigtig. Og specielt synes jeg, man ogsaa skal være lidt forsigtig fra en bestemt Side, som har brugt overordentlig stærke Udtryk ikke her i Tinget, men i Pressen; for den kirkelige Retning, som jeg her tænker paa, og som har brugt saa stærke Udtryk om disse For-

fattere, har indenfor sin Midte Mennesker, som ingenlunde er ømtaalelige, naar de bedømmer deres Medmennesker. De kan stundom, ogsaa offentligt paa Tryk, sætte deres Medmenneskers Virksomhed i en Belysning, som jeg i hvert Fald vilde kalde overmaade falsk; der er ingen Tvivl om, at de stundom overfor andre, som staar dem fjernere, kan bruge dømmende Udtryk, som jeg vilde finde urigtige. Men det skal de have Lov til, og den Bedømmelse maa saa gøre den Virkning, den kan. Det danske Samfund er et sammensat Samfund, der er mangfoldige Aandsretninger i dette Samfund, der er ogsaa mangfoldige Aandsretninger mellem de Skatteydere, som yder Bidrag til Forfatterne, og vi maa derfor ogsaa finde os i, at det bliver en lidt broget Skare, der kommer til at staa paa denne faste Liste. Det kan vi vistnok ikke undgaa. Men jeg gentager: hvorledes det kan komme til at se ud, naar Sagen bliver taget op til en ny og fuldstændig Drøftelse, og man maaske vil prøve paa bar Bund at opbygge nye Regler og nye Lister, det vil vi faa at se den Dag, den højtærede Minister fremkommer med et Forslag i den Henseende. Saa vil Tiden være inde til at tage Stilling til, hvem der skal med, og hvem der ikke skal med, men i Dag synes jeg, vi vil faa et fuldkomment skævt Billede af det. For hvad er det, de opnaar, som nu vil komme Harald Bergstedt og Fru Thit Jensen-Fenger til Livs? De opnaar, saa vidt jeg kan se, dette, at disse Forfatters Navne bliver kendt ud over Landet, og de opnaar sandsynligvis — jeg tør jo ikke dømme om det, men det kan komme til at vise sig —, de opnaar muligvis, at dette Tings Flertal stemmer for, at de skal blive, hvor de er, saa det kan komme til at se ud, som om de har dette Tings Flertals særlige Bevaagenhed. Men det var vel ikke det, man ønskede. Det var vel ikke just det, man tænkte paa ved Ændringsforslaget, og derfor gentager jeg det Raad, som jeg begyndte med. Livet er, som sagt, mere sammensat end som saa. Jeg ved nok, at Digteren Paludan-Müller siger, at simpelt er det store, op og ned; altsaa, der er kun to Retninger. Det kan jo være rigtigt nok, men jeg gentager, at Livets forskellige Udtryk i aandelig Virksomhed er alligevel langt mere mangfoldige, end at man kan betegne dem med to Retninger: Op og ned. Derfor og ogsaa for, at man ikke skal faa et skævt Billede af dette høje Tings Stilling til Forfatterspørgsmaalet, vil jeg, som sagt, gentage mit Raad om, at man tog disse to Ændringsforslag tilbage og lod Realitetsbehandlingen vente, indtil det samlede Forslag kom. Jeg